

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE
DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 124g/2025

privind excepția de neconstituționalitate
a unor prevederi din articolul 303 alin. (1) din Codul penal
*(imprevizibilitatea textului „amestecul, sub orice formă, în judecarea
cauzelor”)*

CHIȘINĂU
24 iunie 2025

Curtea Constituțională, judecând în componența:

nei Domnica MANOLE, *Președinte*,
nei Viorica PUICA,
dlui Nicolae ROȘCA,
nei Liuba ȘOVA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea dlui Dorin Casapu, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 2 iunie 2025,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 24 iunie 2025, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a textului „amestecul, sub orice formă, în judecarea cauzelor” din articolul 303 alin. (1) din Codul penal, ridicată de dl avocat Sergiu Moraru, în interesele unei Marina Tauber, în dosarul nr. 1-1533/2023, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională de dna judecător Olga Bejenari de la Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

ÎN FAPT

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Circumstanțele litigiului principal, așa cum au fost formulate de autorul sesizării, pot fi rezumate după cum urmează.

4. Pe rolul Judecătoriei Chișinău se află cauza penală de acuzare a unei Marina Taber, între altele, de comiterea infracțiunii prevăzute la articolul 303 alin. (3) (*amestecul în înfăptuirea justiției și în urmărirea penală*) din Codul penal.

5. La materialele cauzei penale a fost anexată decizia agentului constator privind începerea procesului contravențional privind aceleași fapte, între altele, pe baza articolului 317 alin. (2) (*manifestarea lipsei de respect față de instanța de judecată sau față de Curtea Constituțională*) din Codul contravențional.

6. În procesul de examinare a cauzei, dl avocat Sergiu Moraru a ridicat, în interesele unei Marina Tauber, excepția de neconstituționalitate a textului „amestecul, sub orice formă, în judecarea cauzelor” din articolul 303 alin. (1) din Codul penal.

7. Printr-o încheiere din 30 mai 2025, judecătorul cazului a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate și a trimis sesizarea la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

8. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 1 Statul Republica Moldova

„[...]”

(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate.”

Articolul 20 Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngrădi accesul la justiție.”

Articolul 22 Neretroactivitatea legii

„Nimeni nu va fi condamnat pentru acțiuni sau omisiuni care, în momentul comiterii, nu constituiau un act delictuos. De asemenea, nu se va aplica nici o pedeapsă mai aspră decât cea care era aplicabilă în momentul comiterii actului delictuos.”

Articolul 23 Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„(1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

Articolul 25 Libertatea individuală și siguranța persoanei

„(1) Libertatea individuală și siguranța persoanei sunt inviolabile.

(2) Percheziționarea, reținerea sau arestarea unei persoane sunt permise numai în cazurile și cu procedura prevăzute de lege.

(3) Reținerea nu poate depăși 72 de ore.

(4) Arestarea se face în temeiul unui mandat, emis de judecător, pentru o durată de cel mult 30 de zile. Asupra legalității mandatului se poate depune recurs, în condițiile legii, în instanța judecătorească ierarhic superioară. Termenul arestării poate fi prelungit numai de către judecător sau de către instanța judecătorească, în condițiile legii, cel mult până la 12 luni.

(5) Celui reținut sau arestat i se aduc de îndată la cunoștință motivele reținerii sau ale arestării, iar învinuirea - în cel mai scurt termen; motivele reținerii și învinuirea se aduc la cunoștință numai în prezența unui avocat, ales sau numit din oficiu.

(6) Eliberarea celui reținut sau arestat este obligatorie dacă motivele reținerii sau arestării au dispărut.”

Articolul 26 Dreptul la apărare

„(1) Dreptul la apărare este garantat.

(2) Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale.

[...]”

Articolul 43 Dreptul la muncă și la protecția muncii

„(1) Orice persoană are dreptul la muncă, la libera alegere a muncii, la condiții echitabile și satisfăcătoare de muncă, precum și la protecția împotriva șomajului.

(2) Salariații au dreptul la protecția muncii. Măsurile de protecție privesc securitatea și igiena muncii, regimul de muncă al femeilor și al tinerilor, instituirea unui salariu minim pe economie, repaosul săptămânal, concediul de odihnă plătit, prestarea muncii în condiții grele, precum și alte situații specifice.

(3) Durata săptămânii de muncă este de cel mult 40 de ore.

(4) Dreptul la negocieri în materie de muncă și caracterul obligatoriu al convențiilor colective sunt garantate.”

Articolul 46 Dreptul la proprietate privată și protecția acesteia

„(1) Dreptul la proprietate privată, precum și creanțele asupra statului sunt garantate.

(2) Nimeni nu poate fi expropriat decât pentru o cauză de utilitate publică, stabilită potrivit legii, cu dreaptă și prealabilă despăgubire.

(3) Avera dobândită licit nu poate fi confiscată. Caracterul licit al dobândirii se prezumă.

(4) Bunurile destinate, folosite sau rezultate din infracțiuni ori contravenții pot fi confiscate numai în condițiile legii.

(5) Dreptul de proprietate privată obligă la respectarea sarcinilor privind protecția mediului înconjurător și asigurarea bunei vecinătăți, precum și la respectarea celorlalte sarcini care, potrivit legii, revin proprietarului.

(6) Dreptul la moștenire a proprietății private este garantat.”

9. Prevederile relevante ale Codului penal, adoptat prin Legea nr. 985 din 18 aprilie 2002, sunt următoarele:

Articolul 303 Amestecul în înfăptuirea justiției și în urmărirea penală

„(1) **Amestecul, sub orice formă, în judecarea cauzelor** de către instanțele de judecată naționale sau internaționale cu scopul de a împiedica examinarea multilaterală, deplină și obiectivă a cauzei concrete sau de a obține pronunțarea unei hotărâri judecătorești

se pedepsește cu amendă în mărime de la 550 la 850 unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 180 la 240 de ore, sau cu închisoare de până la 2 ani.

[...]

(3) Acțiunile prevăzute la alin.(1) sau (2), săvârșite cu folosirea situației de serviciu,

se pedepsesc cu amendă în mărime de la 750 la 950 unități convenționale sau cu închisoare de până la 4 ani, în ambele cazuri cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de până la 3 ani.”

10. Prevederile relevante ale Codului contravențional, adoptat prin Legea nr.218 din 24 octombrie 2008, sunt următoarele:

Articolul 317

Manifestarea lipsei de respect față de instanța de judecată sau față de Curtea Constituțională

„[...]

(2) Imixtiunea sub diferite forme neprocedurale în activitatea judecătorilor instanțelor de judecată și ai Curții Constituționale, încercarea de a exercita influență asupra lor

se sancționează cu amendă de la 24 la 45 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 48 la 90 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere.”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

11. Autorul sesizării afirmă că textul „amestecul, sub orice formă, în judecarea cauzelor” din norma contestată nu corespunde criteriilor de calitate a legii penale și nu le asigură destinatarilor o reprezentare clară a laturii obiective a infracțiunii, pentru a putea prevedea consecințele comportamentului lor.

12. Legislația penală nu definește termenul de „amestec”, iar sintagma „sub orice formă” nu enumeră modalitățile de intervenție în activitatea instanțelor de judecată. Astfel, în lipsa unor repere fixe, este lăsată o marjă discreționară excesivă pentru calificarea faptelor pe baza articolului 303 alin. (1) din Codul penal.

13. Totodată, autorul excepției consideră că între norma contestată și prevederile articolului 317 alin. (2) din Codul contravențional există un paralelism legislativ, având în vedere că textele „amestecul, sub orice formă” din articolul 303 alin. (1) din Codul penal și „imixtiunea sub diferite forme” din articolul 317 alin. (2) din Codul contravențional au aceeași semnificație, și neavând criterii clare de delimitare, aceste norme se suprapun.

14. În opinia sa, prevederile contestate contravin articolelor 1 alin. (3), 20, 22, 23, 25, 26, 43 și 46 din Constituție și articolului 7 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

B. Aprecierea Curții

15. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

16. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Codul penal, ține de competența Curții Constituționale.

17. Curtea observă că excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de avocatul unei părți în proces. Astfel, sesizarea este formulată de către subiectul căruia i s-a conferit acest drept, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție, așa cum a fost interpretat acesta prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

18. Curtea notează că obiectul excepției de neconstituționalitate îl reprezintă textul „amestecul, sub orice formă, în judecarea cauzelor” din articolul 303 alin. (1) din Codul penal.

19. Curtea observă că prevederile contestate nu au făcut anterior obiect al controlului de constituționalitate prin prisma criticilor autorului.

20. Excepția de neconstituționalitate a fost ridicată într-o cauză penală în care persoana este acuzată de amestec în înlăptuirea justiției. Curtea admite că instanța de judecată va ține cont de prevederile contestate în cauza în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate.

21. Curtea notează că o altă condiție obligatorie pentru ca excepția de neconstituționalitate să poată fi examinată în fond este incidența unui drept fundamental. Astfel, Curtea va analiza, prin prisma argumentelor autorului sesizării, dacă prevederile contestate reprezintă o ingerință într-un drept fundamental (a se vedea DCC nr. 29 din 27 februarie 2025, § 20).

22. Autorul excepției susține că prevederile contestate sunt contrare articolelor 1 alin. (3) (*preeminența dreptului*), 20 (*accesul liber la justiție*), 22 (*neretroactivitatea legii penale*), 23 (*dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle*), 25 (*libertatea individuală și siguranța persoanei*), 26 (*dreptul la apărare*), 43 (*dreptul la muncă și protecția muncii*) și 46 (*dreptul la proprietate privată și protecția acesteia*) din Constituție.

23. Cu referire la articolele 20, 25, 26, 43 și 46 din Constituție, Curtea reține că autorul excepției nu a motivat în ce măsură prevederile contestate afectează normele constituționale menționate. Astfel, Curtea subliniază că simpla enumerare a unor articole din Constituție, precum și citarea unor considerente din jurisprudența Curții Constituționale și a Curții Europene pentru Drepturile Omului, în lipsa unei argumentări proprii nu reprezintă critici veritabile de neconstituționalitate (a se vedea DCC nr. 114 din 26 septembrie 2023, § 16). Anterior, Curtea a subliniat că nu-l poate substitui pe autorul excepției la formularea argumentelor de neconstituționalitate, pentru că ar efectua un control din oficiu (a se vedea DCC nr. 93 din 1 august 2023, § 23; DCC nr. 46 din 14 mai 2024, § 20).

24. Referitor la pretinsa lipsă de previzibilitate a textului contestat, Curtea amintește că prevederile articolelor 1 alin. (3), 22 și 23 din Constituție garantează standardul calității legii penale substanțiale (a se vedea DCC nr. 93 din 7 iulie 2022, § 21). Curtea a reținut că dispozițiile articolului 22 din Constituție garantează, împreună cu prevederile articolului 7 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, principiul legalității incriminării și a pedepsei penale (*nullum crimen, nulla poena sine lege*) (a se vedea HCC nr. 25 din 12 august 2021, § 39). Totuși, aceste norme constituționale nu-i impun

legislatorului obligația definirii tuturor termenilor folosiți în cuprinsul normelor de drept penal substanțial (a se vedea DCC nr. 141 din 7 noiembrie 2024, § 34).

25. De altfel, în jurisprudența sa, Curtea Europeană pentru Drepturile Omului a reținut în mod constant că, deși certitudinea este dezirabilă, ea poate implica o rigiditate excesivă. Totuși, legea trebuie să poată ține pasul cu circumstanțele în schimbare (a se vedea *Bavčar v. Slovenia*, 7 septembrie 2023, § 144; *Saakashvili v. Georgia*, 23 mai 2024, § 142). În consecință, multe legi sunt formulate, inevitabil, în termeni care, într-o măsură mai mare sau mai mică, sunt vagi și a căror interpretare și aplicare țin de practica judiciară (a se vedea *Total S.A. și Vitol S.A. v. Franța*, 12 octombrie 2023, § 53; *Sacharuk v. Lituania*, 23 aprilie 2024, § 144). Articolul 7 din Convenție nu poate fi interpretat ca interzicând clarificarea treptată a regulilor răspunderii penale prin interpretarea judiciară de la caz la caz, cu condiția ca evoluția rezultată să fie în concordanță cu esența infracțiunii și să poată fi prevăzută în mod rezonabil (a se vedea *Yasak v. Turcia*, 27 august 2024, §§ 179-180; *Bădescu și alții v. România*, 15 aprilie 2025, § 125).

26. De asemenea, Curtea Constituțională a reținut că legea penală nu poate să exceleze în texte explicative. Oricât de clar ar fi redactată o normă juridică, în orice sistem de drept există un element inevitabil de interpretare judiciară, inclusiv într-o normă de drept penal. Astfel, rolul decizional acordat instanțelor de judecată urmărește tocmai înlăturarea dubiilor care persistă cu ocazia interpretării normelor (a se vedea DCC nr. 87 din 25 iulie 2024, § 22; DCC nr. 28 din 13 februarie 2025, § 24).

27. Astfel, având în vedere varietatea de situații care pot apărea în practică, Curtea consideră că nu este nici posibil, nici rezonabil ca legislatorul să stabilească în Codul penal o listă exhaustivă a acțiunilor care ar putea fi calificate ca amestec în înfăptuirea justiției. De altfel, o asemenea listă ar putea omite reglementarea unor situații care ar justifica, în mod rezonabil, tragerea la răspundere penală pe baza articolului 303 alin. (1) din Codul penal (a se vedea, *mutatis mutandis*, DCC nr. 194 din 21 decembrie 2023, § 24; DCC nr. 87 din 25 iulie 2024, § 23).

28. De asemenea, Curtea Europeană a constatat că o lege poate îndeplini totuși condiția previzibilității chiar dacă persoana în cauză trebuie să recurgă la o consiliere juridică adecvată sau prin interpretarea acesteia de către instanțe, pentru a evalua, într-o măsură rezonabilă, consecințele pe care le poate avea o anumită acțiune (a se vedea *Yüksel Yalçinkaya v. Turcia* [MC], 26 septembrie 2023, § 238; *Saakashvili v. Georgia*, 23 mai 2024, § 141; *Bădescu și alții v. România*, 15 aprilie 2025, § 122).

29. În acest context, Curtea notează că destinatarul legii poate stabili sensul textului de lege criticat, inclusiv cu ajutorul interpretării acestuia de către instanțele judecătorești, prin recurgerea la consiliere juridică sau prin aplicarea simplă a regulilor de interpretare lingvistică, pornind de la sensul textului criticat, în conformitate cu esența infracțiunii incriminate.

30. Totodată, autorul sesizării pretinde existența unui paralelism legislativ, prin suprapunerea textelor „amestecul, sub orice formă” din articolul 303 alin. (1) din Codul penal și „imixtiunea sub diferite forme” din articolul 317 alin. (2) din Codul contravențional.

31. În jurisprudența sa, Curtea a constatat că legea trebuie să asigure o legătură logico-juridică între dispozițiile pe care le conține și să evite paralelisme legislative, care generează incertitudine și insecuritate juridică.

În procesul de legiferare este interzisă instituirea acelorași reglementări în mai multe articole sau alineate din același act normativ ori în două sau mai multe acte normative (HCC nr. 2 din 30 ianuarie 2018, § 45; HCC nr. 6 din 19 martie 2019, § 41).

32. Având în vedere argumentele autorului sesizării, Curtea reține că din coroborarea articolelor 114 și 116 alin. (1) din Constituție rezultă că justiția în Republica Moldova trebuie îndeplinită de judecători independenți. Independența judecătorului se asigură, *inter alia*, și prin: (i) interzicerea oricăror imixțiuni în activitatea de îndeplinire a justiției (articolul 13 alin. (1) din Legea nr. 514 din 6 iulie 1995 privind organizarea judecătorească); (ii) stabilirea răspunderii pentru lipsa de stimă față de judecată, judecători și pentru imixțiuni în judecarea cauzei (articolul 17 lit. e) din Legea nr. 544 din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului); (iii) tragerea la răspundere contravențională sau penală pentru „exercitarea de presiune asupra judecătorilor cu scopul de a împiedica judecarea completă și obiectivă a cauzei sau de a influența emiterea hotărârii judiciare” (articolul 13 alin. (2) din Legea nr. 514/1995). Prin urmare, instituirea răspunderii penale (articolul 303 din Codul penal) și contravenționale (articolul 317 din Codul contravențional) pentru amestecul/imixțiunea în îndeplinirea justiției se încadrează în prerogativa legislatorului prevăzută de articolul 72 alin. (3) lit. n) din Constituție și este o măsură legislativă necesară pentru asigurarea îndeplinirii justiției într-un stat de drept și democratic.

33. În acest context, Curtea reține că legislatorul a definit în Codul contravențional noțiunea de contravenție ca fiind acea faptă ilicită [acțiune, inacțiune] cu un grad de pericol social mai redus decât infracțiunea, săvârșită cu vinovăție, care atentează la valorile sociale ocrotite de lege, este prevăzută de prezentul cod și este pasibilă de sancțiune contravențională (a se vedea articolul 10), și, *inter alia*, a sancționat fapta de „imixțiune sub diferite forme neprocedurale în activitatea judecătorilor instanțelor de judecată și ai Curții Constituționale, încercarea de a exercita influență asupra lor” (a se vedea articolul 317 alin. (2) din Codul contravențional).

34. De asemenea, legislatorul a sancționat prin normele Codului penal faptele prejudiciabile (acțiuni, inacțiuni) săvârșite cu vinovăție și pasibile de pedeapsă penală. În acest sens, se sancționează penal, *inter alia*, și amestecul, sub orice formă, în judecarea cauzelor de către instanțele de judecată care urmărește scopul: (i) de a împiedica examinarea multilaterală, deplină și obiectivă a cauzei concrete; sau (ii) de a obține pronunțarea unei hotărâri judecătorești (a se vedea articolul 303 alin. (1) din Codul penal). Textul „amestecul, sub orice formă” nu poate fi citit în mod separat și nu poate opera în mod izolat, ci numai împreună cu scopul infracțiunii din care face parte. Pe de altă parte, Curtea notează că legislatorul nu a prevăzut un scop similar în textul articolului 317 alin. (2) din Codul contravențional. Astfel, la calificarea acțiunilor pe baza Codului penal sau a Codului contravențional, legea penală impune părții acuzării să demonstreze existența scopului menționat, evaluând în același timp intensitatea acțiunilor ilegale, modul de manifestare a acestora și alte circumstanțe care conduc la împiedicarea examinării multilaterale, depline și obiective a cauzei concrete sau de a obține pronunțarea unei hotărâri judecătorești.

35. Așadar, Curtea nu poate reține afirmațiile autorului sesizării că între norma contestată a articolului 303 alin. (1) din Codul penal și prevederile articolului 317 alin. (2) din Codul contravențional există un paralelism

legislativ și prin aceasta ar fi în dezacord cu normele constituționale. Invers, Curtea observă că legislatorul prin formularea textelor legale a delimitat clar scopul faptelor ilicite, pericolul social diferit al acestora și, respectiv, domeniile diferite de aplicare.

36. De altfel, în jurisprudența sa, Curtea a constatat că, deși există norme penale sau contravenționale care asigură protecția unor valori similare, ține de competența persoanelor care aplică legea penală să delimiteze faptele, în funcție de obiectul și urmările infracțiunii sau ale contravenției, de intenția făptuitorului, de motivele, scopurile și circumstanțele comiterii faptei (a se vedea HCC nr. 25 din 12 august 2021, § 95).

37. Încadrarea juridică a faptei are loc prin analiza circumstanțelor particulare ale fiecărui caz și ține de competența instanțelor de judecată. Acest lucru reprezintă o garanție pentru persoanele acuzate, adică în cazul în care la examinarea unei cauze penale instanța de judecată constată că fapta persoanei constituie o contravenție, ea poate înceta procesul penal (a se vedea articolele 332 alin. (2) și 391 alin. (2) din Codul de procedură penală).

38. Totodată, Curtea observă că autorul sesizării își exprimă, de fapt, dezacordul cu modul în care au fost încadrate juridic faptele incriminate inculpatei. În jurisprudența sa, Curtea a reținut că aspectele legate de interpretarea și de aplicarea legii nu țin de competența Curții Constituționale. Această competență le revine, prin definiție, instanțelor de judecată (a se vedea DCC nr. 32 din 18 aprilie 2024, § 24; DCC nr. 1 din 21 ianuarie 2025, § 309).

39. Din aceste considerente, Curtea constată că textul contestat nu afectează articolul 22 în coroborare cu articolele 1 alin. (3) și 23 alin. (2) din Constituție, din perspectiva argumentelor invocate în sesizare.

40. Prin urmare, sesizarea privind excepția de neconstituționalitate este inadmisibilă și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, pe baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 27 alineatele (2) și (3) litera d), 37 și 40 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, Curtea Constituțională,

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a textului „amestecul, sub orice formă, în judecarea cauzelor” din articolul 303 alin. (1) din Codul penal, ridicată de dl avocat Sergiu Moraru, în interesele dnei Marina Tauber, în dosarul nr. 1-1533/2023, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Domnica MANOLE

Chișinău, 24 iunie 2025

DCC nr. 68

Dosarul nr. 124g/2025